

Odpowiedź na interpelację

DPN-WJP.050.8.2024.AR
3430987.13509501.10998322
Warszawa, 04-11-2024

Dotyczy: interpelacji Pana Posła Piotra Krzysztofa Piątkowskiego znak: K10INT5121

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

poniżej przedstawiam odpowiedzi na poszczególne pytania.

Ad. 1) jakie środki finansowe Ministerstwo przewiduje w nadchodzącym sezonie grzewczym oraz w przyszłorocznym budżecie na wsparcie samorządów w zakresie wymiany starych pieców węglowych?

Ad. 2) Jakie programy dofinansowania i środki są przeznaczone do wymiany systemów grzewczych, który umożliwi mieszkańcom łatwiejszy dostęp do środków na instalację nowoczesnych, niskoemisyjnych systemów, takich jak kotły gazowe, pompy ciepła czy instalacje oparte na odnawialnych źródłach energii oraz zakup i montaż nowoczesnych pieców na węgiel, które spełniają aktualne normy emisyjne, dla gospodarstw domowych, które nie mają dostępu do innych źródeł ogrzewania?

W ramach oferty Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW), dla mieszkańców oraz samorządów na dofinansowanie przedsięwzięć w tym zakresie skierowane są programy „Czyste Powietrze” i „Ciepłe Mieszkanie”.

Programy te nie przewidują już możliwości finansowania kotłów węglowych. Natomiast zgodnie z dyrektywą w sprawie efektywności energetycznej budynków (EPBD), konieczne będzie również zakończenie wsparcia ze środków publicznych dla kotłów na gaz. Implementacja przepisów dyrektywy EPBD jest realizowana przez Ministerstwo Rozwoju i Technologii.

Program „Czyste Powietrze”

Celem Programu jest poprawa jakości powietrza oraz podnoszenie efektywności energetycznej budynków jednorodzinnych, a tym samym zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło. Program Priorytetowy „Czyste Powietrze” to największy program dopłat do wymiany starych pieców oraz docieplenia domów jednorodzinnych.

Program został uruchomiony we wrześniu 2018 r. i podlega stałemu monitoringowi, analizie i ewaluacji. Efektem są systematyczne zmiany i ulepszenia oferty dla beneficjentów.

Program oferuje dofinansowanie nawet do 135 tys. zł w przypadku najwyższego poziomu dofinansowania z kompleksową termomodernizacją, do 99 tys. zł w podwyższonym i do 66 tys. zł w podstawowym poziomie dofinansowania.

W 2024 roku zapewniono ciągłość finansowania Programu dzięki uruchomieniu środków KPO i FEnIKS na jego realizację. Wprowadzone zostały również zmiany chroniące beneficjentów przed wysokimi rachunkami za ogrzewanie pompami ciepła. Pompy ciepła w

ramach PP CP są kosztem kwalifikowanym tylko, jeśli ich parametry techniczne zostaną potwierdzone wpisem na listę ZUM (Zielonych Urządzeń i Materiałów). Wprowadzony został również obowiązek wykonania audytu energetycznego przy wyborze pompy ciepła.

Dotychczas w Programie złożonych zostało ponad 992 tys. wniosków na kwotę 35,8 mld zł. W 2024 roku znacznie wzrosło zainteresowanie beneficjentów skorzystaniem z Programu Czyste Powietrze. W 2023 roku składanych było około 4 tys. wniosków tygodniowo, natomiast w 2024 już około 6 tys. wniosków tygodniowo.

Aktualnie prowadzone są spotkania konsultacyjne z różnymi grupami interesariuszy w celu przygotowania zmian w Programie Czyste Powietrze, aby usprawnić jego realizację.

Program „Ciepłe Mieszkanie”

Celem Programu „Ciepłe Mieszkanie” jest wsparcie wymiany źródeł ciepła na paliwo stałe i poprawa efektywności energetycznej w lokalach mieszkalnych znajdujących się w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych.

Program realizowany jest w modelu, w którym NFOŚiGW udostępnia środki na realizację wojewódzkim funduszom ochrony środowiska i gospodarki wodnej (wfośigw), a one z kolei podpisują stosowne umowy z zainteresowanymi gminami. Następnie gminy ogłaszają na swoim terenie nabór wniosków wśród mieszkańców – beneficjentów końcowych. Są to osoby fizyczne, właściciele lokali mieszkalnych w budynkach wielorodzinnych, osoby posiadające ograniczone prawa rzeczowe do lokali mieszkalnych, najemcy lokali mieszkalnych stanowiących własność gminy, a także wspólnoty mieszkaniowe posiadające 3-7 lokali.

W ramach kosztów kwalifikowanych, dla osób fizycznych przewiduje się dofinansowanie demontażu nieefektywnych źródeł ciepła na paliwa stałe (tzw. „kopciuchów”) oraz zakupu i montażu źródła ciepła albo podłączenie lokalu mieszkalnego do efektywnego źródła ciepła w budynku. Jeśli to zadanie zostanie wykonane, to dopuszcza się także sfinansowanie: zakupu i montażu wentylacji mechanicznej z odzyskiem ciepła, wykonania stolarki okiennej i drzwiowej, a także przygotowanie niezbędnej dokumentacji projektowej.

W przypadku wspólnot mieszkaniowych dotacja obejmuje: demontaż wszystkich nieefektywnych źródeł ciepła na paliwo stałe w budynku oraz zakup i montaż wspólnego źródła ciepła do celów ogrzewania lub ogrzewania i c.w.u, zakup i montaż: nowej instalacji centralnego ogrzewania i/lub cwu, wentylacji mechanicznej z odzyskiem ciepła, ocieplenia przegród budowlanych, okien, drzwi, drzwi/bram garażowych, mikroinstalacji fotowoltaicznej, a także na przygotowanie dokumentacji (audyt energetyczny, dokumentacja projektowa, ekspertyzy).

Program „Ciepłe Mieszkanie” składa się z czterech części, pierwsze trzy dedykowane są osobom fizycznym, dla których obowiązują trzy poziomy dofinansowania uzależnione od dochodów oraz ostatnia, czwarta część, dla wspólnot. W drugim naborze kwoty dotacji zwiększono o ok. 10% w stosunku do pierwszej edycji programu. Preferencyjne warunki (dodatkowe 5% intensywności dofinansowania, co przekłada się także na wyższe dofinansowanie) przewidziano dla mieszkańców najbardziej zanieczyszczonych gmin w Polsce (lista ta jest załącznikiem do ogłoszenia o naborze).

Podstawowy poziom dofinansowania – przy dochodach do 135 tys. zł rocznie – to szansa na dotację do 16,5 tys. zł, nie więcej niż 30% kosztów kwalifikowanych na jeden lokal mieszkalny oraz do 35% w przypadku lokali z gmin najbardziej zanieczyszczonych (do 19 tys. zł). Podwyższone dotacje przewidziano przy dochodach do 1894 zł w gospodarstwie wieloosobowym i do 2651 zł w jednoosobowym (chodzi o przeciętny miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego). Wówczas można starać się o 27,5 tys. zł, do 60% kosztów kwalifikowanych lub 29,5 tys. zł (do 65% kosztów) jeśli to

lokal z listy gmin najbardziej zanieczyszczonych. Najwyższe wsparcie otrzymają ci, których przeciętny miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego nie przekracza 1090 zł w gospodarstwie wieloosobowym i 1526 zł w jednoosobowym lub jest ustalone prawo do jednej z czterech form zasiłku. Wówczas na przedsięwzięcie przewidziano aż do 41 tys. zł wsparcia (do 90% kosztów kwalifikowanych) lub do 43,9 tys. zł (do 95% kosztów) dla budynków w miejscowości ujętej na liście najbardziej zanieczyszczonych gmin.

Czwarta część programu, adresowana do wspólnot mieszkaniowych, obejmuje różne opcje dotacji, każda maksymalnie do 60% kosztów kwalifikowanych. Do 350 tys. zł wsparcia można uzyskać w przypadku kompleksowej termomodernizacji z wymianą źródła ciepła, do 360 tys. zł jeśli przedsięwzięcie obejmuje dodatkowo zakup i montaż mikroinstalacji fotowoltaicznej (lub 375 tys. zł dla zadania uwzględniającego pompy ciepła) oraz do 150 tys. zł jeśli projekt zakłada tylko termomodernizację bez wymiany źródeł ciepła.

Program „Ciepłe Mieszkanie” realizowany będzie w latach 2022-2026 i przewidziano jedynie dwa nabory wniosków dla gmin. Oba nabory dla gmin zostały zakończone (I nabór od 21.07.2022 – 31.12.2022 r. drugi – 29.09.2023 – 31.01.2024 r.). Budżet programu wynosi: 1 750 000 000 zł.

Obecnie trwają nabory dla beneficjentów końcowych w gminach, które skorzystały z naborów wfośigw. W obu naborach podpisano 868 umów z gminami na kwotę: 1 538 403 179,32 zł. Złożono dotychczas 1117 wniosków o płatność dla 4139 lokali na kwotę dotacji: 52 928 606,57 zł.

Ad. 3) Czy Ministerstwo planuje zwiększyć liczbę stacji monitorowania jakości powietrza w regionach, gdzie problem smogu jest najbardziej dotkliwy, zwłaszcza w mniejszych miejscowościach, gdzie zanieczyszczenie powietrza często nie jest regularnie monitorowane?

Ze względu na ograniczone środki finansowe i kadrowe w roku 2025 nie planuje się zwiększenia liczby stacji monitoringu jakości powietrza. Stacje monitoringu jakości powietrza lokalizowane są w wybranych miejscowościach o potencjalnie najwyższych stężeniach zanieczyszczeń. Jednocześnie do oceny jakości powietrza wspomagająco wykorzystuje się matematyczne modelowanie transportu i przemian substancji w powietrzu. Modelowanie to, poprzez oszacowanie rozkładu przestrzennego stężeń zanieczyszczeń, pozwala na wyznaczenie obszarów przekroczeń wartości kryterialnych oraz określenie poziomów stężeń na terenie całego kraju, w tym również na obszarach nieobjętych pomiarami jakości powietrza.

W celu sprawdzania jakości powietrza metodą pomiarową w mniejszych miejscowościach, w tym miejscowościach uzdrowiskowych, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, prowadzi się pomiary za pomocą mobilnych stacji pomiarowych. Stacje takie lokalizowane są w danej miejscowości na okres niezbędny do uzyskania rocznej serii pomiarowej na potrzeby wykonywania rocznych ocen jakości powietrza, a następnie są przenoszone do nowych lokalizacji. Taka optymalizacja zasobów pozwala na wykonywanie pomiarów w różnych lokalizacjach, w tym w mniejszych miejscowościach. W roku 2025 planowane jest przeniesienie do nowych lokalizacji 10 stacji mobilnych celem prowadzenia pomiarów jakości powietrza w miejscowościach: Duszniki-Zdrój, Lubań, Tomaszów Lubelski, Sulechów, Ciechanów, Wysokie Mazowieckie, Kolbuszowa, Giżycko, Krotoszyn, Świnoujście.

Należy mieć na uwadze, że nadrzędnym celem prowadzenia pomiarów stężeń zanieczyszczeń powietrza w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska jest ocena narażenia zdrowia ludzi i narażenia roślin, w celu podjęcia odpowiednich działań na rzecz poprawy jakości powietrza tam, gdzie jest ona niezadowolająca, lub na rzecz utrzymania dobrej jakości powietrza. Cele te wynikają z dyrektyw UE, zapisów ustawy - Prawo ochrony

środowiska i odpowiednich aktów wykonawczych tej ustawy. Wymienione akty prawne nakładają obowiązek prowadzenia pomiarów na określonej minimalnej liczbie stanowisk określonego typu - zależnej przede wszystkim od poziomu zanieczyszczenia powietrza w strefie i liczby ludności ją zamieszkującej, a także od powierzchni strefy. Obowiązek ten jest dotrzymany, a w odniesieniu do pyłu zawieszzonego PM10 i PM2,5 w wielu strefach liczba punktów pomiarowych znacznie przewyższa minimalne wymagania. Jednocześnie, punkty pomiarowe spełniają określone wymogi dotyczące ich umiejscowienia tak, by uzyskiwane w danej lokalizacji wyniki pomiarów były reprezentatywne dla danego obszaru i umożliwiały wykonanie rocznych ocen jakości powietrza.

Ponadto, co pięć lat Główny Inspektorat Ochrony Środowiska wykonuje tzw. Pięcioletnią ocenę jakości powietrza, której celem jest zweryfikowanie potrzeb w zakresie monitoringu (m.in. sprawdzenie czy liczba stacji pomiarowych i ich lokalizacja jest odpowiednia dla potrzeb prawidłowego wykonywania rocznych ocen jakości powietrza) i zaprojektowanie systemu oceny jakości powietrza na kolejne lata. Opracowany na jej podstawie szczegółowy zakres pomiarów wykonywanych w ramach monitoringu jakości powietrza na dany rok, określany jest w wykonawczych programach Państwowego Monitoringu Środowiska.

W związku z przyjęciem nowej dyrektywy w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy, w latach 2026-2027 wprowadzane będą zmiany w sieci pomiarów jakości powietrza w Polsce związane ze zwiększeniem liczby stacji monitorujących oddziaływanie transportu na jakość powietrza.

Ad. 4) Jakie działania edukacyjne oraz promocyjne Ministerstwo podejmuje w zakresie zwiększenia świadomości społecznej na temat zagrożeń wynikających ze stosowania przestarzałych systemów grzewczych oraz korzyści płynących z wykorzystania odnawialnych źródeł energii?

Ministerstwo Klimatu i Środowiska prowadzi na bieżąco działania informacyjne i edukacyjne związane z problematyką jakości powietrza, głównie poprzez stronę internetową, media społecznościowe, a także poprzez udział kierownictwa resortu w konferencjach prasowych dotyczących tego obszaru.

W latach 2025-2026 planowane są również działania edukacyjne związane z problematyką jakości powietrza w Polsce. Ich głównym celem będzie edukowanie społeczeństwa w zakresie indywidualnych działań, jakie można podjąć w celu poprawy jego stanu.

Z wyrazami szacunku

Z up. Ministra

Krzysztof Bolesta
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ - podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych, KPRM